

8. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 5. ÜNİTE: KURAN-I KERİM VE ÖZELLİKLERİ

1. İSLAM DİNİNİN TEMEL KAYNAKLARI

Allah, insanlık tarihi boyunca insanları doğru yola iletmek amacıyla farklı peygamberler farklı kutsal kitaplar ve aynı inancın devamı olan bir din göndermiştir. Allah'ın insanları doğru yola iletmek için son gönderilen ve kıyamete kadar hükmü daim kalacak son din İslamiyettir. İslam dininin temelini Allah'ın varlığına, birliğine inanmak, ona iman etmek ve Salih ameller yapmak vardır. Dolayısıyla Hz. Adem'den son peygamber olan Hz. Muhammed'e kadar olan tek bir din vardır. Bu dinin adı İslamdır. Gelen bütün peygamberler aynı dini anlatmışlardır. Konuyla alakalı Kuran-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır: **“Allah katında hak din İslam'dır”**. (Ali İmran suresi 3/19) Bütün peygamberlerin tebliğ ettikleri konular aynıdır. Bütün Peygamberler tevhid inancını, şirk koşmamayı, ibadetleri yerine getirmeyi ve Salih amel yapmayı kendi kavimlere anlatmıştır.

A. Kuran-ı Kerim

Kuran-ı Kerim, Allah tarafından vahiy meleği Cibrail aracılığıyla son peygamber Hz. Muhammed'e kutsal kitaptır. Kuran-ı Kerim, 610-632 yılları arasında indirilmiştir. Sure ve ayetlerle bölünmüştür. Fatiha suresi ile başlayıp Nas suresi ile sona ermektedir. 114 sureden ve 6236 ayetten oluşmaktadır. En uzun suresi bakara suresi olup en kısa suresi Kevser suresidir.

KURAN-I KERİM'İN KÜNYESİ

- ❖ Son kutsal kitaptır
- ❖ Son peygamber Hz. Muhammed'e indirilmiştir.
- ❖ 610-632 yılları arasında indirilmiştir.
- ❖ 610-622 yılları arasında Mekke'de, 622-632 yılları arasında ise Medine'de indirilmiştir.
- ❖ Kadir gecesinde indirilmeye başlanmıştır.
- ❖ 114 sureden oluşmaktadır.
- ❖ 6236 ayetten oluşmaktadır.
- ❖ İlk suresi Fatiha suresi, son suresi Nas suresidir.
- ❖ En uzun sure Bakara surei, en kısa suresi Kevser suresidir.
- ❖ Hükmü kıyamete kadar sürecektir.

Kuran-ı Kerim indirildiği anda vahiy kâtipleri tarafından yazı geçirilmiştir. O günden bu güne kadar herhangi bir değişime uğramamıştır. Konuyla ilgili olarak Kuran-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır: **“Kuran'ı kesinlikle biz indirdik; elbette onu yine biz koruyacağız.”** (Hicr suresi 15/9). Kuran-ı Kerim, sadece Müslümanlara indirilen bir kitap olmayıp kıyamete kadar olan bütün insanlara indirilmiştir. İçerisinde yer alan hükümler, bilgiler, kıssalar, tavsiyeler sadece belli bir kişi veya gruba yönelik olmayıp evrenseldir.

Kuran-ı Kerim'in farklı isimleri vardır. Bu isimler Kuran-ı Kerim'in farklı özellikleri vurgulamaktadır. Bu isimler; Kuran, Zenzil, Kitab, Furkan, Zikr, Nur, Mushaf ve Kelamamullah'tır.

Sonuç olarak Kuran, inançtan ibadetlere, güzel ahlaktan salih amellere kadar pek çok konuda bizlere bilgiler verir. Verdiği bilgilerle de Kuran; doğru inanç, doğru davranış ve hayatın güzelleşmesine katkı sağlayacak salih ameller konusunda bizlere rehberlik eder. Kim bu rehberle uyarsa kurtuluşa erecektir.

B. Sünnet

İslam'ı doğru bir şekilde öğrenmemizi sağlayan ve hayatımızda bizlere yol gösteren diğer bir kaynak da sünnettir. Sünnet kelimesi sözlükte; yol, âdet, huy, karakter, davranış, gidişat, tavır gibi anlamlara gelir. Dinî bir kavram olarak ise sünnet; Hz. Muhammed'in sözleri, fiilleri ve onamalarını ifade eder. Sünnet kendi içerisinde üçe ayrılmaktadır. Bunlar Kavlî, fiilî ve takrîridir. Kavli sünnet, Hz. Peygamber'in söylediği sözler, yaptığı açıklamalar, verdiği öğütleri içermektedir. Fiili sünnet, Hz. Peygamber'in farz ve vacip ibadetlerin uygulaması haricinde kalan yaptığı iş ve davranışlardır. Takriri sünnet ise, Hz. Peygamber'in sahabelerin söylediği bir söz veya yaptığı bir davranışı onaylamasıdır.

Hz. Peygamber, Allah'tan aldığı vahiyleri insanlara iletirken hem açıklamış hem de kendi hayatına uygulayarak sahabelerin anlaması için somutlaştırmıştır. Kuran-ı Kerim'de Hz. Peygamberin sünnetini takip edilmesine yönelik pek çok ayet vardır. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır: **“Kim Peygambere itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur. Kim yüz çevirirse (bilsin ki) biz seni onlara bekçi göndermedik.”** (Nisa Suresi 4/80). Dolayısıyla Hz. Peygamber'e itaat etmek, Allah'a itaat etmek bir birinde ayrı değildir.

Sonuç olarak Hz. Peygamber'in sözleri, davranışları, uygulamaları, şahsiyeti bizim dini anlamamız için en güzel örnektir. Bizlere inancı, yerine getirmemiz gereken ibadetleri, sosyal ve ahlaki sorumluluklarımızı öğreten Hz. Muhammed'in yolundan gitmek, onun sünnetine uymak dinî bir zorunluluktur. İslam'ın iki temel kaynağı olan Kur'an ve sünnet birbirini tamamlayan değerlerdir. Hz. Aişe'nin, kendisine gelerek “Hz. Peygamber'in ahlakı nasıldı?” diye soranlara, **“Siz hiç Kur'an okumuyor musunuz? Onun ahlakı Kuran'dı.”** şeklinde cevap vermesi de bu gerçeği ifade etmektedir.

2. KURAN-I KERİM'İN ANA KONULARI

Kuran-ı Kerim, pek çok konu hakkında bilgi vermektedir. Bu konuları belli başlıklar altında toplamak mümkündür. Bu konular; inanç, ibadet, ahlak, sosyal hayat ve kıssalardır.

A. İnanç

Dinde inanç her şeyden önce gelmektedir. Müslüman olan her insanın içtenlikle inanması gereken bazı inanç esasları vardır. Bu inanç esaslarının başında tevhid inancı gelmektedir. Tevhit; Yüce Allah'ı zatında, sıfatlarında, fiillerinde birlemek, onun tek ve eşi benzeri olmayan bir varlık olduğuna inanmak demektir. Kuran-ı Kerim'de tevhid inancıyla ilgili pek çok ayet vardır. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır: **“İlah'ınız bir tek İlah'tır. Ondan başka ilah yoktur. O, Rahmân'dır, Rahîm'dir.”** (Bakara Suresi 2/ 163).

Tevhit inancını en iyi şekilde anlatan surelerin başında İhlas suresi gelmektedir. Bu surede şöyle buyrulmaktadır. **"O, Allah'tır, bir tektir. Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, o hiçbir şeye muhtaç değildir). Ne doğurdu, ne de doğuruldu. Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir."** (İhlas suresi 112/1-4)

İslam dininde tevhit inancının dışında inanılması gereken esaslar vardır. Bu esaslara inanç esasları adı verilmektedir. Bunlar; Allah'a iman, meleklerle iman, peygamberlere iman, ahrete iman, kaza ve kadere iman şeklindedir. Bu esaslar arasında ayırım yapılmadan hepsine içtenlikle kabul edilmesi gerekmektedir. Kuran-ı Kerim'de bu esasları inanmayı emretmiştir, bu esasları inkâr edenleri uyarmaktadır. İlgili ayette şöyle buyrulmaktadır: **"...Her kim de inanılması gerekenleri inkâr ederse bütün işlediği boşa gider. Ahirette de o, zarara uğrayanlardandır."** (Maide suresi 5/5)

B. İbadet

İbadet kavramı sözlükte; boyun eğmek, itaat etmek gibi anlamlara gelir. Dinî bir terim olarak ise ibadet, Yüce Allah'ın insanlara yapmalarını emrettiği davranışları ifade eder. İbadet, Allah'a kulluk etmek, O'nun emirlerini yerine getirmektir. Allah'ın varlığına, birliğine, eşi benzeri olmadığına, âlemlerin Rabb'i olduğuna inanan insanın O'na ibadet etmesi son derece doğal bir durumdur. Zaten Kur'an-ı Kerim'de de üzerinde en çok durulan konulardan biri ibadettir. İbadetlerin devamlı yapılması gerekmektedir. Kuran-ı Kerim'de bu konu ile ilgili şöyle buyrulmaktadır: **"Ve yakın (ölüm) sana gelinceye kadar Rabb'ine ibadet et."**(Hicr Suresi 15/99).

İslam dininde emredilen bazı ibadetler vardır. Bu ibadetler; kelime-i Şehadet getirmek, namaz kılmak, oruç tutmak, zekat vermek ve hacca gitmek bu ibadetlerin başlıcalarıdır.

Bunun dışında Kuran okumak, sadaka vermek, başkalarına yardımcı olmak vb. Allah'ın rızasını kazanmak için yapılan Salih amellerde ibadet sayılmaktadır. Namaz ibadeti diğer ibadetlerden farklı olarak daha fazla üzerinde durulmaktadır. Namaz, ilk hesaba çekilecek ibadettir. Oruç ibadeti ramazan ayı boyunca sahurla başlayıp iftarla biten süre arasında yapılan ibadettir. Hac ibadeti, zilhicce ayının 9-13. Günleri arasında Mekke'de yapılan bir takım ibadetlerdir. Zekat ibadeti ise, mali olarak zengin olan Müslümanların mallarında belli bir miktarını fakirlerle paylaşmasıdır.

C. Ahlak

Ahlak kelimesi sözlükte; huy, karakter, mizaç gibi anlamlara gelir. Kişide huy olarak bilinen özellikler; iyi ve güzel olan nitelikler ahlak olarak tanımlanır. Başka bir tanıma göre ise ahlak; insanın iyi veya kötü olarak nitelendirilmesine yol açan manevi özellikler ve bu özelliklerin etkisiyle ortaya koyduğu davranışlar bütünüdür.

Ahlak insan hayatına yön veren en önemli değerlerden birisidir. Bu nedenle İslam dinin ahlaka büyük önem vermiştir. Hem Kuran-ı Kerim'de hem de hadis-i Şeriflerde ahlaklı olmak tavsiye edilmiş, ahlaklı kişilerin özellikleri anlatılmıştır. Kuran-ı Kerim'de birçok ayette Hz. Peygamber'in yüce bir ahlaka sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır: **"Ant olsun Resulullah sizin için Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir."** (Ahzab Suresi 33/21)

İslam dini kaynakları ahlaklı insanların özelliklerinden bahsederken o insanların; dürüst, yardımsever, kibirli olmayan, yalan konuşmayan, adil olan, sorumluluk sahibi olan, alçak gönüllü, ölçü ve tartıda hile yapmayan, sabırlı, çalışkan, gıybet yapmayan, merhametli, hoşgörülü, güvenilir gibi özelliklere sahip olduğunu vurgulamaktadır.

D. Sosyal Hayat

Sosyal hayat; ticaretten hukuka, evlilikten mirasa ve alışverişte uyulacak kurallara kadar pek çok konuyu içine alır. İslam kültüründe sosyal hayatı düzenleyen kuralları ifade etmek için genel olarak muamelat kavramı kullanılır.

Bu kavram sözlükte şöyle tanımlanır: İslam fıkının ibadetlerle ilgili hükümlerinin dışında kalan; insanların birbiriyle veya bireyin toplumla yahut toplumların birbirleriyle olan hukukî, idari, mali, ekonomik ve beşeri ilişkilerini düzenleyen bölümü. Bu tanıma göre İslam dini sosyal hayatı düzenlemeye yönelik birçok kural içerir. Doğal olarak sosyal hayat, Kuran'da önemle üzerinde durulan konulardan biridir. Kuran-ı Kerim'in pek çok suresinde sosyal hayatı düzenlemeye yönelik emir, yasak, öğüt vb. ilkeler vardır. Bu ayetlerin birinde **"Ey iman edenler! Belli bir süre için birbirinize borçlandığınız zaman bunu yazın. Aranızda bir yazıcı adaletle yazsın. Yazıcı, Allah'ın kendisine öğrettiği şekilde yazmaktan kaçınmasın..."** (Bakara Suresi 2/282). Bir başka ayette ise şöyle buyrulmaktadır: **"İnsanlardan alırken ölçüp tarttıklarında tam, onlara vermek için ölçüp tarttıklarında ise noksan yapan hilekârlara yazıklar olsun!"** (Mutaffifin Suresi 83/1-3).

İslam dini her insandan, Kuran-ı Kerim'in emir ve yasaklarını ve Hz. Peygamber'in ahlakını hayatına yansıtmasını istemektedir.

E. KISSALAR

Kıssa kelimesi sözlükte; haber verme, anlatma, hikâye etme gibi anlamlara gelir. Dinî bir kavram olarak ise kıssa, Kur'an-ı Kerim'de geçmiş peygamberler ve milletlerle ilgili olarak anlatılan ibret verici tarihî olaylardır. Kuran-ı Kerim'de başta Hz. Peygamber olmak üzere, diğer peygamberlerle ilgili kıssalar vardır. Bu kıssalarda anlatılan peygamberin hikayeleri o sureye isim vermiştir. Hud suresi, Yusuf suresi, Muhammed suresi, Meryem suresi buna örnekler.

Kıssalarda, yaşanmış olayları anlatılmaktadır. Kuran-ı Kerim'in anlatım üsluplarından birisi de evrenselliştir. Evrensellik ilkesi gereği bu kıssalarda anlatılan olaylar sadece yaşadığı dönem için değil hem bugün hem de gelecek içinde içerisinde öğütler, tavsiyeler ve çıkarımlar yer almaktadır. Sonuç olarak kıssaları okurken tarihsel olarak bakmamalı, anlatılandan ziyade arkasında verilen mesaj önem verilmelidir.

3. KURAN-I KERİM'İN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Kuran-ı Kerim Allah tarafından Hz. Muhammed'e gönderilen, mushaflarda yazılı olan, değiştirilmeden nesilden nesle nakledilen, okunması ve yaşanması ile ibadet edilen, başkalarının benzerini getirmekten âciz kaldığı, Allah'ın mucize kelimeleridir. Kuran'ın temel bazı özellikleri vardır. Bu özelliklerinde bazıları şunlardır; İnsanları iyiye, güzele, doğruya yönlendirmesi, kötülüklerden sakındırması, yol gösterici olması, açıklamalar yapması, düşünmeye ve akli kullanmaya yönlendirmesi. Kuran-ı Kerim'in bu özelliği ilgili birçok ayet vardır. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır: **"Şüphesiz ki bu Kuran en doğru yola iletir; iyi davranışlarda bulunan müminlere, kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler."** (İsra Suresi 17/9).

A. Kuran açıklar, yol gösterir

Kuran-ı Kerim, insanlara yol gösteren bir ışıktır. Kuran insanlara, inanç, ibadet, ahlak, sosyal hayat, adalet, dünya hayatı, ahiret hayatı vb. konularda açıklamalar yapmaktadır. Kuran-ı Kerim'in bu özelliği ile ilgili olarak bir ayette şöyle buyrulmaktadır: **"...(Bu Kur'an), Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa yani her şeye galip (ve) övgüye layık olan Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır."** (İbrahim Suresi 14/1)

m

B. Kuran Düşünmeye ve Akli Kullanmaya Çağırır

Kuran-ı Kerim, insanları düşünmeye, araştırmaya, aklını kullanmaya teşvik etmektedir. Örneğin bir ayette, **“Hiç düşünmüyor musunuz?”** buyrularak insanlar açık bir dille düşünmeye yönlendirilir. Kuran-ı Kerim, içersinde yer alan kıssalar aracılığıyla ders çıkarmayı, düşünmeyi emretmektedir.

4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. NUH

Hiz. Nuh, Kuran-ı Kerim’de yer alan kıssalarda anlatılan peygamberlerdir. Hem Kuran-ı Kerim ve hadisler hem de tarihi kaynaklarda elde edilen bilgilere göre Hiz. Nuh’un uzun bir ömrü olmuştur. Yaklaşık olarak 950 yıl yaşadığı düşünülmektedir. Hiz. Nuh, putlara tapan, Allah’a şirk koşulan, adaletsizliğin hâkim olduğu bir topluluğa peygamber olarak gönderilmiştir. Kuran-Kerim’de bu olay şu şekilde ifade edilmektedir: **“Ant olsun, biz Nuh’u kavmine peygamber olarak gönderdik. Ey kavmim! Allah’a kulluk edin. Sizin için ondan başka hiçbir ilah yoktur... dedi.”** (Araf Suresi 7/59).

Diğer peygamberlerde olduğu gibi Hiz. Nuh’ta peygamberlik hayatı boyunca zorluk çekmiştir. Kendisine çok az kişi inanmış, onu yalancılıkla itham etmiş, onunla alay etmişlerdir. Hiz. Nuh, sabırlı ve kararlı bir şekilde insanları Allah’a iman etmeye çağırmayı sürdürmüştür. O, kendi kavminin insanlarını ikna etmek için gece gündüz demeden çalışmıştır. Hiz. Nuh (as) ve inkârcılar arasındaki mücadele uzun süre devam etti. Ancak inkârcılar gün geçtikçe daha da azgınlashılar. Allah’ın peygamberine tuzak kurdular. Hiz. Nuh’un tüm çabasına rağmen inkarcılarda bir değişme olmamıştır.

Nuh kavmi için artık zaman dolmuştu. Kaçınılması mümkün olmayan büyük bir tufan yaşanacaktı. Yüce Allah, Hiz. Nuh’tan bir gemi yapmasını istedi. Hiz. Nuh da günlerce, haftalarca uğraşarak Allah’ın emrini yerine getirdi. Gemi yapılırken bile inkârcılar, Hiz. Nuh ile alay etti. Fakat Hiz. Nuh kendisiyle alay edilmesine aldırmadan çalışmalarını sürdürdü. Derken geminin yapımı tamamlandı. Allah’a iman eden kişiler gemideki yerlerini aldı. Hayvanlardan da her türden erkekli dişili çiftler bu gemiye bindirildi. Uzun zamandır devam eden yağışlar ve yüzeye çıkan yer altı kaynakları su seviyesini iyice yükseltti. Derken gemi yüzmeye başladı.

Hiz. Nuh’un gemisi dalgaların arasında yüzmeye devam ederken Hiz. Nuh, kendisine inanan oğlunu görmüştür. Hiz. Nuh oğlunu kurmaya onu gemiye almaya çalışmıştır. Oğlu, bir dağın tepesine çıkarak kendini kurtaracağını söylemiş, daha sonra bir dalga gelip onu alıp götürmüştür. Tufan günlerce sürmüştür, Hiz. Nuh’a inanıp gemiye binenler haricinde herkes helak olmuştur. Yüce Allah şöyle buyurdu: **“Ey toprak suyunu yut! Ey gök sen de tut!”** denildi...” (Hud Suresi 11/44).

Bu hitap üzerine sular çekildi. Gemi Cudi dağına üzerine oturdu. Daha sonra suların tam olarak çekilmesiyle başta Hiz. Nuh ve ona inanlar, hayvanlar yeryüzüne dağılmıştır. Bu sebeple Hiz. Nuh’a ikinci Adem denilmektedir.

HAZIRLAYANLAR

Hatice AYDIN - Egemen DOĞAN